

Norsk Redaktørforening

Styremøte Oslo 2013-04-02

AJ

Sak 2013-17: Høringsuttalelser

Siden siste styremøte har NR avgitt tre høringsuttalelser:

- Om endringer i kommuneloven (kommunale revisorers taushetsplikt) og offentleglova (utsatt offentlighet for foreløpige rapporter fra kommunal revisjon og statlige kontrollorganer) – i tråd med styrets vedtak i møte 11. februar (vedlegg 1).
- Om taushetsplikt i finanstilsyn, sentralbank og folketrygd (u) (vedlegg 2).
- Om endringer i passloven og passforskriften (vedlegg 3).

For øyeblikket har NR en hørings sak til uttalelse:

- NOU 2013:2 – Hindringer for digital verdiskaping. Høringsfristen er 24. april.

Et utkast til høringsuttalelse til følger som vedlegg 4.

Forslag til vedtak: Sekretariatet slutfører høringsuttalelse til NOU 2013:2 – Hindringer for digital verdiskaping i tråd med det utkastet som er forelagt styret.

Kommunal- og regionaldepartementet
Oslo

Høring – endringer i kommuneloven og offentleglova

Vi viser til høringsbrev av 26. november 2012.

Norsk Presseforbund (NP), Norsk Journalistlag (NJ) og Norsk Redaktørforening (NR) ønsker å kommentere forslagene om taushetsplikt for kommunale revisorer, samt forslaget om utsatt offentlighet for foreløpige versjoner av kontrolldokumenter.

1. Revisorers taushetsplikt

I høringsnotatet foreslås det å forenkle, og reelt sett innskrenke kommunale revisorers taushetsplikt, slik at deres taushetsplikt i fremtiden vil være sammenfallende med taushetsplikreglene i forvaltningsloven.

Vi gir vår fulle støtte til dette forslaget, og viser til den begrunnelse som er gitt i høringsnotatet. Ved å henvise til forvaltningslovens taushetsplikt, slik departementet foreslår, vil private parters behov for beskyttelse av opplysninger om personlige forhold eller forhold av konkurransemessig betydning være ivaretatt. Det er svært vanskelig å se for seg hvilke andre typer opplysninger som skulle være av en slik karakter at det er nødvendig å klausulere dem med lovbestemt taushetsplikt. En revisjonsprosess vil gjennomgående inneholde opplysninger om den kommunale drift; organisering, økonomi, kontrollsystemer, bemanning, delegasjonssystemer osv. Dette er – for å låne departementets egne ord – ”opplysninger allmennheten bør kunne få ta del i.”

De siste årene har det vært rettet et stadig sterkere søkelys på bekjempelse av offentlig korrupsjon i Norge, ikke minst innenfor kommunal sektor. Størst mulig grad av åpenhet, også rundt de formelle kontrollprosessene, er et viktig virkemiddel for å kunne få frem tips og informasjon i slike saker. Også derfor er det viktig at ikke taushetsplikten for revisorer strekker seg lengre enn høyst nødvendig.

Det konkrete lovforslaget er for øvrig helt i tråd med generelle anbefalinger om å gjennomgå det store antallet taushetspliktbestemmelser som i enkelte tilfeller er svært vidt formulert, se f.eks. Ytringsfrihetskommisjonen i NOU 1999:27 pkt. 10.4.2, Offentlighetsutvalget i NOU 2003:30 s. 48 og den kriminalforebyggende handlingsplan (2009-2012) «Gode krefter» tiltak 29, samt presseorganisasjonenes lange kamp for en opprydding av de mange uklare taushetspliktbestemmelsene spredt rundt i lovgivningen.

---

2. Utsatt innsyn etter offentleglova § 5

Sett i lys av de resonnementer departementet har fremført vedrørende revisorers taushetsplikt, er det med stor undring vi registrerer at man samtidig ønsker å innføre en regel om utsatt offentlighet for revisjonsrapporter, inntil den endelige versjonen av rapportene foreligger.

Departementet har – som begrunnelse for forslaget – primært og helt generelt – vist til Innst. O. nr 54 (2003-2004) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, og den svært runde begrunnelse som er gitt på innstillingens side 18.

Vi vil på det sterkeste fraråde at man i spørsmål om en viktig lovendring legger særlig vekt på den prosessen som ble gjennomført i forbindelse med endringene i lov om Riksrevisjonen. Lovendringen ble gjennomført som en lukket prosess – uten allmenn høring og uten at det ble avholdt høringsmøter på Stortinget. Det var altså ikke mulig for faglige eller andre instanser å spille inn motargumenter til den svært summariske prosedyren som ble fulgt da offentlighetsprinsippet på et svært viktig område ble dramatisk innskrenket. Da offentlighetsloven kort tid etter ble endret, slik at den harmoniserte med endringen i lov om Riksrevisjonen ble det heller ikke gjennomført noen høringsrunde, med den begrunnelse at Justisdepartementet fant dette "unødvendig".

Forslaget var ikke begrunnet i noen form for dokumentasjon, men kun i et ønske fra Riksrevisjonen, basert på det som i beste fall må sees på som løse antakelser. Dette tydeliggjøres da også gjennom komiteens merknader. Begrunnelsen for å utsette offentlighet for forvaltningens korrespondanse med Riksrevisjonen er – summert opp – det ubehag forvaltningen måtte føle ved at det blir satt søkelys på de undersøkelser Riksrevisjonen gjør. Komiteen viser til at "bred omtale" eller "ufullstendig gjengivelse" av spørsmål Riksrevisjonen reiser, kan medføre at forvaltningen må bruke "betydelige ressurser" på å ta til motmæle. Man viser også til at det kan være vanskelig å oppnå "tilsvarende publisitet" når det gjelder eventuelle beriktigelser, og at dette "ikke alltid vil bli oppfattet som interessant stoff av pressen."

Dette må sies, nå som da, å være nokså oppsiktvekkende begrunnelser for innskrenkning av grunnlovsfestede demokratiske rettigheter, jfr Grunnlovens §100 og Den europeiske menneskerettighetserklæringen (EMK) art 10. I følge sistnevnte kan ytringsfriheten (hvori opptatt informasjonsfriheten) kun innskrenkes ved lov og kun når det er "nødvendig i et demokratisk samfunn". Ubehagelig, ufullstendig eller sågar feilaktig omtale av offentlige myndigheter og etater vil neppe stå seg som argument i så måte.

Vi vil gjerne minne om følgende:

- Innsynsrettene – blant annet etter offentleglova og kommuneloven – vil alltid innebære muligheter for ufullstendige og sågar feilaktige gjengivelser som kan fremstå som belastende for noen. Denne diskusjonen gjennomførte Stortinget i bred skala da den første offentlighetsloven ble vedtatt i 1970. Det er en del av prisen vi betaler for et åpent demokrati.
  - Dersom slik omtale medfører krenkelser av private parter, har vi både injurielovgivning og lovgivning som beskytter privatlivet som kan aktiveres. Seriose journalistiske medier, med en ansvarlige redaktør, vil dessuten være forpliktet på Vær Varsom-plakaten og de presseetiske normene – retningslinjer som på nær sagt alle punkter er strengere enn lovverket.
  - Gjørvkommissjonen har satt et kritisk søkelys på nettopp det de kaller «en forsiktighetskultur blant de ansatte» som forhindrer optimale forhold (NOU 2012:14 s. 384.)
-

- Et viktig poeng med innsynsretten er å gi innsyn så tidlig som mulig. "Størst mulig offentlighet på tidligst mulig trinn i saksbehandling så vel i stat som i fylke og kommune vil medvirke effektivt til at den brede allmennhet kjenner seg engasjert og gjerne også medansvarlig i hverdagens demokrati", sa stortingsrepresentant Olav Totland (Ap) blant annet, da Odelstinget behandlet offentlighetsloven 1. juni 1970. Det er også en av grunnene til at regelen om *utsatt offentlighet* har vært så vidt streng, og også har vært underlagt en streng praktisering.
- *Ubehag for det offentlige* har aldri vært regnet som et gyldig argument for å innskrenke den grunnlovsfestede innsynsretten. I forbindelse med vedtakelsen av den nye offentleglova ble det dessuten innført uttrykkelige *skadekrav* i flere av bestemmelsene som gir adgang til unntak for interne dokumenter. Vi viser blant annet til Ot prp nr 102 (2004-2005), side 55, venstre spalte, hvor det blant annet heter (om interne dokumenter som blir innhentet utenfra): "*Hovedregelen vil da vere at slike dokument er underlagde innsynsrett dersom det ikkje er fare for skadeverknader i høve til desse interessene ved offentliggjøring. Eit slikt skadevilkår vil på ein mykje betre måte enn meirinnsynsregelen sikre at det berre blir gjort unntak når det verkeleg er behov for det. Når skadevilkåret blir teke inn som eit vilkår for unntak, vil dette i motsetnad til det som er situasjonen etter gjeldande rett, innebære at det ikkje vil vere rettsleg høve til å gjere unntak dersom interessene unntaket skal verne om, ikkje vil bli skadelidande dersom det blir gitt innsyn.*"
- Det er gjennomgående i reglene om unntak fra innsynsretten at unntakene må begrunnes i *skadevirkninger* av en eller annen karakter. Det å innføre nye regler som er rent *mekaniske*, det vil si som kun forholder seg til et dokumentets *status* bryter med hele den tenkningen som har vært lagt til grunn i innsynslovgivningen, og som for dokumentinnsynets vedkommende ble forsterket ved vedtakelsen av den nye offentleglova i 2006.
- Viktigste av alt er kanskje dette: Innsyn i saker som er under revisjon, og som blir gjenstand for offentlig oppmerksomhet, vil kunne medføre at så vel kontrollorganene (i dette tilfellet Riksrevisjon eller kommunal revisjon) vil kunne få tips om ytterligere opplysninger i saken, noe som vil styrke kontrollen. Vi minner om hva mindretallet i Justiskomiteen (Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti) anførte i sin merknad i Innst. O. nr. 54 (2003-2004): "*Pressens mulighet for innsyn i, og omtale av, saker Riksrevisjonen arbeider med, vil kunne bidra til at personer som sitter inne med informasjon relevant for Riksrevisjonens kontroll, får mulighet til å gjøre Riksrevisjonen oppmerksom på dette slik at Riksrevisjonen kan velge å benytte informasjonen.*" I sin ytterste konsekvens innebærer lovforslaget at det offentlige rom ikke bør inneholde diskusjoner om mulige kritikkverdige forhold før etter at den endelige versjonen av rapportene foreligger. Hensynet bak ytringsfriheten tilsier etter vår mening tvert imot at det er enda viktigere for mediene å undersøke en sak samtidig som kontrollorganene gjør det. Kun på dette vis vil massemediene kunne fungere som et korrektiv til det offentlige maktapparatet. Også ved revisjoner kan det finnes systemfeil. Dersom diskusjonen utsettes til etter at revisjonen er ferdig, vil premissene være lagt av kontrollorganene, og åpningen for eventuell berettiget kritikk være liten.

For Riksrevisjonens del ble denne verdien ved åpenhet effektivt obstruert gjennom vedtakene i 2003 og 2004. Det er ingen grunn til å gjenta feilen også for den kommunale revisjonen. I stedet burde Regjeringen og Stortinget gå motsatt vei, og oppheve adgangen til utsatt offentlighet for Riksrevisjonen.

Oslo, 2013-02-20

Med vennlig hilsen

for Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver

for Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
advokat

for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
ass. generalsekretær

postmottak@fin.dep.no

Deres ref
10/2587 GKB

Vår ref
OU-006-13

Dato
15.03.2013

Høring - forslag til endring av taushetspliktbestemmelser

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om ytringsfrihet og informasjonsfrihet.

1. Generelt

Vi vil innledningsvis stille spørsmål ved at man foreslår endringer av enkelte taushetspliktsbestemmelser, når det man egentlig trenger er en helhetlig gjennomgang av alle taushetspliktsbestemmelsene vi har. Dette behovet har blitt fremhevet i flere sammenhenger:

Ytringsfrihetskommisjonen skrev følgende i NOU 1999:27 punkt 10.4.2, pkt. 10:
”[Bestemmelser som anbefales opphevet eller endret] *Forvaltningsloven § 13 flg. og andre bestemmelser om taushetsplikt for offentlig ansatte (det bør framgå av forvaltningsloven og andre aktuelle lover at taushetsplikt ikke kan pålegges i strid med forslag til Grl. § 100, 5. ledd), jf. kap. 6.2.4.1.*”

Offentlighetslovutvalget fulgte opp i NOU 2003:30 side 48: ”*Etter utvalgets syn er det særlig et behov for å gjennomgå det store antall taushetspliktsbestemmelser, som i enkelte tilfeller er svært vidt utformet.*” I regjeringens kriminalitetsforebyggende handlingsplan ”Gode krefter” er ett av tiltakene for økt trygghet (tiltak 29) en gjennomgang av taushetspliktsbestemmelsene:

”*Det igangsettes et interdepartementalt arbeid for å gjennomgå regelverket for informasjonsplikt og taushetsplikt og dets betydning for praksis. Regelverksforståelse og praksis i ulike fagmiljøer skal kartlegges, jf. regjeringens strategi for forebygging.*”

Justisdepartementet gjentok dette senest i St. meld 7 (2010–2011) ”Kampen mot organisert kriminalitet”:

”*Departementet vil dessuten og mer generelt vurdere bestemmelser i norsk lovgivning for om mulig å lette det tverrsektorielle, kriminalitetsforebyggende arbeidet. Ikke minst de økede utfordringene den organiserte kriminaliteten utgjør, nødvendiggjør en kritisk vurdering av skranker for informasjonsdeling i samarbeidsrelasjonene. I denne forbindelse viser departementet til handlingsplanen «Gode krefter» (Justis- og politidepartementet 2009), der tiltak 29 er en gjennomgang av regelverk «for taushetsplikt og informasjonsplikt med sikte på*

å lage en veileder».”

I statusrapport for regjeringens arbeid med kriminalitetsforebygging fra oktober 2011 står det om tiltak 29 fra ”Gode krefter” at dette arbeidet er ”igangsatt”.

Samme henvisning er tatt med i ”Handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme: Felles trygghet - felles ansvar (2009).

Til tross for dette har departementet, etter det vi kjenner til, ikke presentert en kartlegging av samtlige taushetspliktsbestemmelser i norsk lovverk. I lys av at en slik kartlegging er ”igangsatt”, mener vi det er merkelig at man nå foreslår endringer i enkelte bestemmelser, uten at resultatene fra kartleggingen foreligger. Det naturlige ville være at man avsluttet kartleggingen og presenterte resultatene fra denne, slik at dette kunne danne grunnlaget for et samlet lovarbeid med nye taushetspliktsbestemmelser.

Vi vil også på selvstendig grunnlag understreke behovet for en gjennomgang av taushetspliktsbestemmelsene før man vedtar endringer. Regelverket rundt taushetsplikt er fragmentert og uoversiktlig. Praksis viser dessuten at det er vanskelig å praktisere. Sivilombudsmannen har flere ganger påpekt at opplysninger hemmeligholdes på feil grunnlag fordi forvaltningen tolker taushetsplikten feil, senest på Presseforbundets høringsmøte om offentleglova 24.1. i år, der ombudsmann Arne Fliflet uttaler:

- Når det gjelder taushet, kan det virke som om det er en kultur i embetsverket som går lenger enn taushet som er beskyttet i lov, og som handler om lojalitet og taushet om det som foregår i egen virksomhet¹.

Se også Sivilombudsmannens høringsuttalelse til forslag til ny offentlighetslov, punkt 5. Sak 2011/1374 er ett av mange eksempler der Sivilombudsmannen ber Fylkesmannen gjøre en ny vurdering fordi det er begrunnet tvil om det foreligger taushetsplikt. Det samme gjelder sak 2011/1273. Dermed holdes offentlig informasjon tilbake uten at det foreligger hjemmel i loven. Dette er brudd på offentlighetsprinsippet og i sin ytterste konsekvens et inngrep i retten til å motta informasjon, en rettighet som også er vernet av EMK art. 10. (jf. Tarsasag mot Ungarn, 14.7.2009).

På bakgrunn av dette er vårt hovedanliggende at man begynner i feil ende med de foreslåtte endringene. I stedet for å gjøre en totalvurdering der man også vurderer *behovet* for de bestemmelsene man har, foreslår man her å lovfeste nye bestemmelser med den begrunnelsen at dette gjelder for andre rettssubjekt.

Vi mener at eventuelle endringer må komme etter en kartlegging og gjennomgang av de bestemmelsene vi har. Dette vil styrke sakens opplysning, samtidig som at det øker mulighetene for et sammenhengende regelverk med begrensninger som begrunnes ut fra et legitimt og reelt behov.

Med dette som utgangspunkt, har vi følgende kommentarer:

---

¹ Opptak fra hele seansen med innledning ved Arne Fliflet ligger ute her:
<http://www.youtube.com/watch?v=5X8W0jqbBpA&list=PLwL5Vnxi5nYBYxEHdR3y2cxAEcu2K3Cbn&index=1>

2. Forslag om utvidelse av Folketrygdfondets taushetsplikt om forretningsmessige forhold (høringsnotatets punkt 3)

Vi støtter ikke forslaget om å utvide taushetsplikten for Folketrygdfondets ansatte mv. til å gjelde ut over det som gjelder i dag.

Departementet skriver at regelverket bør legges til rette slik at Folketrygdfondet best mulig skal kunne løse sitt lovpålagte oppdrag som kapitalforvalter, og bruker dette som et argument for å utvide taushetsplikten. Man ser da helt bort fra betydningen av en uavhengig kontroll av dette lovpålagte oppdraget om å forvalte fellesskapets midler. Innsyn er helt avgjørende for at mediene og andre i samfunnet skal kunne drive en uavhengig og løpende kontroll med Folketrygdfondets forvaltning.

— Slik vi ser det, har lovgiver allerede foretatt en avveining mellom behovet for å verne Folketrygdfondets foretningsvirksomhet og behovet for innsyn, ved at alle dokumenter som er knyttet til fondets formuesforvaltning, er unntatt fra offentleglovas virkeområde. De områdene vi står igjen med, og som det i dag skal være åpenhet om, er bla. innkjøp, leie og lønnsforhold. Vi har flere eksempler på at denne type opplysninger er helt avgjørende for å avdekke forhold som økonomisk rot, mislighold og korrupsjon. Dette var for eksempel tilfellet i Nedre Romerike Vannverk-saken fra 2007, der Aftenposten avdekket forhold som senere førte til domfellelse for grov korrupsjon, grov utroskap og foretaksbot på tre millioner kroner.

Man foreslår å innføre en taushetsplikt som gjelder uavhengig av om det er behov for det. Man skal ha plikt til å unnta alle opplysninger uavhengig av om det påvirker konkurransesituasjonen. Vi må da stille det opplagte spørsmålet om hvilke hensyn departementet egentlig ønsker å verne her. I høringsnotatet er det ikke nevnt noen konkrete hensyn, annet enn at det må følge mønster fra ”andre særlovselskaper” og at dette er nødvendig for at fondet best mulig skal kunne løse sitt oppdrag.

Når det gjelder innkjøp så har jo offentleglova bestemmelsen som verner prosessen fram til leverandør er valgt, og som verner foretningsforhold som har betydning for konkurransen. Utover å vise til Innvasjon Norge og Norfund, har departementet ikke gitt noen begrunnelse for hvorfor det 100 % statlig eide fondet ikke skal praktisere samme åpenhet i offentlige anbudsprosesser som øvrige statlige virksomheter. Konkurransesituasjonen er ikke annerledes her enn ellers, og faren for korrupsjon og kameraderi er ikke mindre her.

Når det gjelder «leie- og lønnsforhold», er dette opplysninger som kan vernes dersom det kan påvises et skadekrav ved offentlighet, se f.eks. offentleglova § 23 første ledd. Departementet har heller ikke her gitt noen god argumentasjon på hvorfor denne type opplysninger bør ha et spesielt vern i Folketrygdfondet. For lederlønskontrakter er det ingen sterke grunner for å unnta disse annerledes enn det som er mulig etter den alminnelige bestemmelsen i offentleglova § 25. Dette er dessuten et område der Stortinget har vært klar på at det er viktig med full åpenhet.

I lys av dette er det ikke godtgjort at det foreligger et legitimt og reelt behov for en så omfattende og inngripende taushetsplikt som departementet foreslår.

Å innføre taushetsplikt uten at det foreligger et konkret behov, er ikke forenelig med offentlighetsprinsippet. Dette har også Sivilombudsmannen sagt noe om i sak 2008/1570:

"Uansett kan Børsklagenemnden neppe høres med at all informasjon knyttet til et børsnotert selskap er taushetsbelagt. Det må i alle tilfelle kunne påvises en eller annen berettiget interesse i hemmelighold for at en opplysning skal anses å være underlagt taushetsplikt. Dette følger direkte av forvaltningsloven § 13a første ledd nr. 3, som er gitt tilsvarende anvendelse for taushetsplikt etter børsloven, og ville uansett måtte innfortolkes. Selv der virksomheten fortsatt er notert på markedsplassen, må det altså være en viss fare for uheldige virkninger av offentliggjøring, enten for virksomheten eller markedsplassen, for at det skal være tale om taushetsplikt. Om man kaller dette et «skadekrav» eller ikke, er for så vidt en smakssak.

Det er i denne sammenheng grunn til å peke på at formålet med reglene om taushetsplikt heller ikke etter børsloven har vært å beskytte børsnoterte virksomheter mot enhver form for konkurranse eller mot offentliggjøring av enhver ubehagelig opplysning for vedkommende bedrift. Mindre sensitive næringsopplysninger vil derfor ikke være underlagt taushetsplikt og vil kunne offentliggjøres i medhold av offentlighetsloven. Så vel offentlighetsprinsippet og hensynet til andre beskyttelsesverdige interesser, herunder allmennhetens behov for innsyn, må hensyntas i tolkningen av børsloven § 14."

For øvrig er det vanskelig å se at forslaget står seg i forhold til den informasjonen man har rett på å få gjennom de offentlighetskrav som ivaretas gjennom regnskapsregler, rapporteringskrav, børsregler og innsyn i aksjeeierregister.

Taushetsplikt oppheves når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, for eksempel når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder, se blant annet forvaltningsloven § 13 a) nr. 3. Slik forslaget er formulert, kan mye tyde på at opplysninger som kan hentes ut andre steder, vil være omfattet av forslaget til utvidet taushetsplikt.

Hvis dette er formålet, er høringsnotatet på ingen måte dekkende for dette. Foreslår man en slik omfattende og inngripende endring i retten til å motta informasjon, må dette gjøres helt klart på forhånd, slik at både høringsinstanser og lovgivende myndighet er klar over hva som er i ferd med å skje.

3. Forslag om taushetsplikt for departementet og Etikkrådet når de mottar taushetsbelagte opplysninger fra Finanstilsynet, Norges Bank og Folketrygdfondet.

Vi støtter heller ikke forslaget om å utvide taushetsplikten til også å gjelde Finansdepartementet eller Etikkrådet.

Dette forslaget går i stikk motsatt retning av de anbefalinger som nevnt foran, se særlig begrunnelsen fra Offentlighetsutvalget (NOU 2003:30 side 48) om at flere av taushetspliktsbestemmelsene er svært vidt utformet. Til tross for dette foreslår altså departementet å la nettopp en bestemmelse som i *utgangspunktet* er svært vidt formulert, få *utvidet* anvendelsesområde.

For det første mener vi det må tillegges vekt at forslaget er i strid med så klare anbefalinger som foreligger. Videre mener vi departementets begrunnelse er svært mangelfull. Det er, og skal være, forskjell på en privat banks taushetsplikt og en offentlig virksomhet. Men også for

offentlige virksomheter gjelder det taushetsplikt for personlige forhold, jf. fvl. § 13(1). Når opplysninger fra banker oversendes departementet, er det fordi det er relevant i en annen sammenheng enn de er gitt, og da er det også logisk at de underlegges det regelverk som gjelder innsyn i offentlig saksbehandling. Offentleglova har dessuten også unntaksbestemmelser som verner andre legitime hensyn som økonomi, konkurranse, interne diskusjoner og vurderinger mv. Dette er unntaksbestemmelser departementet selv sagt må benytte seg av når man vurderer innsyn i dokumenter sendt fra de nevnte organer

Privat informasjon som tilhører banken vil derfor ikke, som departementet frykter, "tilflytte media, konkurrenter eller andre" med mindre det er relevant og ikke kan unntas etter offentliglova. Da har også samfunnet en legitim rett til innsyn.

Vi kan ikke se at departementet har godtgjort at det er et behov for særskilte unntak på dette området.

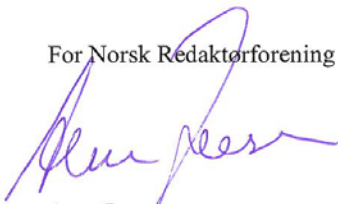
Det stemmer som departementet (med forbehold) konkluderer med på s. 9, at det er rekkevidden av taushetsplikten til mottakeren som er avgjørende for om opplysningene er unntatt fra innsyn. Dette er også et bevisst valg fra Stortingets side om at offentlighetsregler skal følge organet som sitter på en opplysning, ikke dokumentet.

Vi er dessuten uenige i tolkningen til departementet når uttalelsen fra Sivilombudsmannen i sak 2010/1876, tas til inntekt for at den "strengere taushetsplikt bør følge med når opplysningene gis fra Finanstilsynet og Finansdepartementet" (nederst på s.9 i høringsutkastet). Uttalelsen sier ingenting om at den strengeste taushetsplikt skal legges til grunn. Derimot viser Sivilombudsmannen til den nære sammenhengen det er mellom *finansinstitusjoners* taushetsplikt og den taushetsplikt *Finanstilsynet* er underlagt. Det er ingen holdepunkter i uttalelsen for å si at denne sammenhengen er til stede mellom Finansdepartementets og bankinstitusjoners taushetsplikt. Tvert imot er dette to vidt forskjellige organer som av ulike hensyn er underlagt ulike bestemmelser om taushetsplikt. Vi kan derfor ikke se at uttalelsen fra Sivilombudsmannen på noen måte forsvarer departementets forslag om å utvide departementets taushetsplikt.

Departementet vil med samme begrunnelse utvide taushetsplikten til å gjelde også for Etikkrådet. Med henvisning til det vi har sagt over for departementets taushetsplikt, går vi også imot dette forslaget.

Med hilsen

For Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
ass. generalsekretær

For Norsk Journalistlag

Ina L. Nyrud
advokat

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo
toril.hoyland@jd.dep.no

22.03.2013
Deres referanse: 13/1108 - TKH
Vår referanse: 13-195

Høring - forslag til endringer i passloven og passforskriften

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norsk medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om yttings- og informasjonsfriheten.

Vi vil i vår korte høringsuttalelse påpeke at når departementet i høringsnotatets punkt 3.2 skal redegjøre for dagens regler om bruk av opplysninger fra passregisteret, skaper det et mangelfullt bilde av rettssituasjonen ikke å trekke frem allmennhetens innsynsrett på området.

Vi minner i så måte om at opplysningene i registeret som hovedregel vil være offentlig i medhold av offentleglova, jf. blant annet Lovavdelingens uttalelse av 8. august 1988 (jnr 2016/88 E), NOU 1994:13 punkt 6.11.6, Sivilombudsmannens uttalelse i sak 98/91 (inntatt i årsmeldingen for 1992 side 99 flg.) og Ot.prp. nr. 61 (1996-97) punkt 5.8 som alle omtaler den gamle offentlighetslovgivningen. Rettstilstanden er naturligvis den samme i henhold til ny offentlighetslov.

Selv om personbildet inntatt i passregisteret eventuelt kan unntas etter en konkret merinnsynsvurdering iht. offentleglova § 11, har pressen som hovedregel rett til innsyn i registerkortets tekst, jf. offentleglova § 26 tredje ledd første punktum og omtalen av denne unntaksbestemmelsen i Justis- og politidepartementets «Rettleiar til offentleglova» punkt 8.18.

Innsyn i passregisteret kan gi viktig informasjon til bruk i journalistikken, og det er derfor viktig etter vår oppfatning at lovgivere har forståelse for allmennhetens innsynsrett på området.

Med vennlig hilsen for
Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver

Norsk Redaktørforening

Ann Fosse
ass. generalsekretær

Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
advokat

—

NORSK
REDAKTØRFORENING

Pb 624 Sentrum, 0106 Oslo – Tlf 22405050 – Faks 22405055 - E-post: post@nored.no – www.nored.no

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Oslo

NOU 2013:2 – Hindre for digital verdiskaping - høring

Vi viser til høringsbrev av 17. januar 2013. Norsk Redaktørforening (NR) står ikke på listen over høringsinstanser, men vi benytter oss av departementets invitasjon også for andre instanser til å komme med merknader til ovennevnte rapport. Våre merknader vil rette seg mot spørsmålet om innsyn i og tilgang til offentlig data.

Generelt er vi skuffet over at ikke rapporten i større grad foretar en bred drøfting av offentlighetsprinsippets potensielle betydning for det som er utvalgets og dermed rapportens formål, nemlig å legge til rette for digital verdiskaping. Etter vårt syn er det viktig å slå fast noen grunnleggende prinsipper for tilgang til offentlige data:

- Tilgangen skal være lik for alle
- Tilgang skal om ønskelig gis i form av rådata – der dette er mulig
- Tilgang skal gis i de formater som dataene finnes i
- Tilgangen skal i utgangspunktet være gratis, eventuelt ikke prises mer enn til selvkost for tilrettelegging og tilgang
- Det kan ikke kreves godtgjørelse for viderebruk av offentlige data

For mediene er tilgang til offentlige data i mange tilfeller helt avgjørende for å kunne drive den mer avanserte journalistikken eller forbrukerveiledningen. Derfor vil vi så sterkt vi kan oppfordre til å legge til rette for ikke-diskriminerende lavterskelordninger for denne typen utnyttelse. Vi viser ellers til utvalgets konkrete forslag til endring av offentlighetsforskriften, et forslag vi støtter fullt ut:

Hovedregelen i offentlighetsloven er at offentlig informasjon skal være offentlig og gratis. Forskrift til offentlighetsloven inneholder derimot et særlig unntak som muliggjør at det kan tas betalt for kartdata og eiendomsinformasjon. Digitutvalget ber regjeringen fjerne dette særunntaket, begrunnet med at kartdata og eiendomsinformasjon er offentlig informasjon med særlig betydning for utvikling av digitale tjenester.

Oslo, 2012-xx-xx

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

